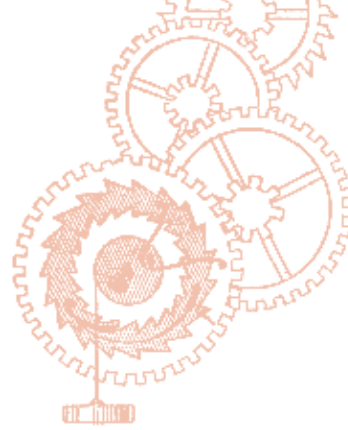

Gaztainak Israelgo estatuaren alde

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Londres, 1917ko azaroaren 2a. Arthur James Balfour Britainia Handiko kanpo harremanetarako idazkariak gutun bat idatzi zion Lionel Wakter Rothschild juduen komunitateko buruzagiari, hark Federazio Sionistari bidal ziezaion. *Balfour adierazpena* esan zitzaion idatzi horri, eta munduko potentzia batek juduek estatu bat osatzeko eskubidea zutela aitortzen zuen lehen keinutzat jotzen da; keinuak eragin berezia izan zuen gainera, garai hartan Palestina britainiar protektoratua baitzen. Lehenxeago Balfour Chai Weizmann zientzialariarekin bildu omen zen eta, zenbaiten ustetan, bilera horretan erein zen adierazpenaren hazia.

Lehen Mundu Gerran bolbora mota berri bat nagusitu zen: kordita. Potentzia handiagoa zuen, zehatzagoa zen eta ez zuen kerik eragiten. Baina azetona zen korditaren osagaietako bat, eta ekoizpen metodo zaharkituak medio, egur asko eta ahalegin asko xahutzen zen azetonan. Horregatik, garai hartan Britainia Handiko munizioen ministro zen Winston Churchillek Chaim Weizmann kimikari judu gaztearengana jo zuen, hark artoa hartzituz azetona lortzeko metodoa asmatua baitzuen.

Baina, gerra ekonomian, arto eskasia geroz eta larriagoa zen eta urpekarri alemaniarrek arriskuan jartzen zuten etengabe AEBetatik zetorren arto hornidura. Orduan, Weizmannek bere metodo errazago eskura zitekeen produktu autoktono bati aplikatu zion: gaztainei.

KANAKO GERRA MUSEOA

Britainiarrek Lehen Mundu Gerran erabilitako korditazko jaurtigaia.

Gaztainak biltzeko lana eskolako haurrei enkargatu zieten; bestela esanda, haurrak esplotatu zituzten gaztaina hornidura bermatzeko. Baina gaztaina bilketak garraioak baino hobeto funtzionatzen zuen, eta tren bagoietan pilatutako gaztaina tonak usteltzen hasi ziren. Kexa horiek parlamentura iritsi ziren, baita haurren lanen lepo aberasten ari zirenen aurkakoak ere. Baina Churchillek berehala isilarazi zituen, helburuak bitartekoak justifikatzen zituelako eta helburua gerra irabazten lagunduko zuten edozer gauza egitea zelako.

Hala, azetona eta, beraz, kordita ekoizteko funtsezkoa izan zen Weizmanen lana. Esker ona adierazteko Balfour idazkaria zientzialariarekin bildu omen zen eta bere laguntzaren ordainetan nahi zuena eskatu zezakeela esan zion. Weizmannek judutar estatu bat sortzeko eskatu omen zion.

Bilera horren frogarik ez dago eta, jakina, beste faktore askok eragina izan zuten Israelgo estatuaren sorreran. Baina istorio hau mendebaldeko potentziek Israelgo estatuarekiko izan zuten eta duten jarrera interesatuaren erakusle da. ●

Esfingea haizeak zizelkatu zuen

New Yorkeko Unibertsitateko ikerlari talde batek esperimendu bat egin berri du, Gizako esfingearen materialak eta eraiki zuten garaiko baldintza klimatikoak imitatuz.

Eta esperimentuaren ondorioa izan da, gizakiak baino lehenago, haizea bera izan zela esfingeari forma ematen

hasi zena. Higadurak modu naturalean egindakoa aprobeztatu zuten gero egiptoarrek, eta esfingeari itxura zehatza emateko lanak abiatu zituzten. Beraz, gaur egun higadura monumentu hori hondatzen ari dela diote adituek, baina, era berean, jatorrizko itxura berreskuratzen ari da nolabait. ●